

بلوچستان

الم مرحوم شیخ محمود افضل الملك کرمانی

مقدمه

یکی از مساعی مجله یادگار همواره این بوده است که نواحی و بلاد مختلفه ایران را از لحاظ جغرافیائی به موطنان و بیگانگان بشناساند و تا کنون چندین رشته مقاله در این زمینه در مجله ما انتشار یافته است.

از نفایس آناری که این اواخر بمرحمت جناب آقای عطاءالملک روحی تحت اختیار ما گذاشته شد شرح بسیار سودمندی است که عم بزرگوار ایشان مرحوم شیخ محمود افضل الملك در خصوص جغرافیای بلوچستان نوشته. تاریخ انشاء این رساله مقارن حدود سال ۱۳۱۵ است که در آن تاریخ آن مرحوم در خدمت حاجی غلامرضا خان آصف الدوله والی کرمان^۱ میزیسته چه در دهه آخر از ماه رمضان همین سال بوده است که آصف الدوله بسرکوبی طسوائف یاغی بلوچ رفته و سراسر بلوچستان را مطیع و امن کرده و افضل الملك نیز از مصاحبت با والی مذکور استفاده نموده و جغرافیای ذیل را برشته تحریر در آورده است.

جناب آقای عطاءالملک روحی بخواهش ما قبول زحمت فرموده مختصری نیز در ترجمه حال مؤلف که ذیلاً از نظر خوانندگان میگذرد مرقوم داشته و آنرا بایک قطعه عکس آن مرحوم برای انتشار در مجله یادگار تحت اختیار ما گذاشته اند. ما از این عنایت شامل معظم له که خدمتی بشناساندن قسمتی از ایران و معرفی یکی از فضایل این سامان است صمیمانه تشکر میکنیم.

(یادگار)

۱ - حکومت آصف الدوله بر کرمان و بلوچستان بار دوم از غرة جمادی الاولی سال ۱۳۱۴ قمری تا اواخر صفر ۱۳۱۷ قمری طول کشیده.

شرح حال شیخ محمود افضل الملک

(۱۲۶۷ - ۱۳۲۲)

بقلم جناب آقای عطاء الملک روحی

در شهر کرمان محله باغ الله درخانه یکنفر بازرگان که از پیروان شیخ احمد احسانی میبود فرزندی بنام محمدجعفر پابعرضه جهان نهاد که بعدها بنام ملامحمدجعفر شهره گشت .

وی برخلاف روش پدر که کسب و داد و ستد بود بتحصول پرداخت و پس از سالها کوشش در علوم منقول و معقول و فنون ادبیه بدرجه استادی رسید و در مسجد نزدیک بخانه خود پیشوائی و امامت می پرداخت و صبح و عصر حوزه درسش دایر بود و در ورع و تقوی بدان پایه بود که با مختصر عایدی چند حبه ملک پدری با منتهای قناعت گذران میکرد و معاصرینش گواهی میدادند که هیچ ترک اولی از او

دیده و شنیده نشده است .
 ازین روحانی پاکدامن چهار پسر بوجود آمد که همه آنان دست پرورده تعلیم و تربیت پدری بودند . بزرگترین آنان شیخ مهدی بحر العلوم پدر نگارنده بود که لقب بحر العلومی را حاج محمد حسن شیرازی شهیر بموجب فرمان باو مرحمت کرده بود و او در دوره نخستین مجلس شورای ملی نمایندگی عامای کرمان بطهران آمد و در تنظیم قانون اساسی بموجب صورت جلسات مجلس سهمی بسزا داشت و در مدت وکالت خود از قبول مقرری نمایندگی استنکاف ورزید و در سال ۱۳۳۱ قمری وفات یافت .

دویمین فرزند ملامحمدجعفر شهید سعید شیخ احمد روحی (۱۲۶۳-۱۳۱۴) است

که در تبریز بامر محمد علیشاه قاجار مقتول گشت و شرح خدمات علمی و سیاسی او را اغلب شنیده یا خوانده‌اند.

سیمین فرزند این روحانی متورع شیخ محمود افضل‌الملک (۱۲۶۷ - ۱۳۲۲) بود که این جغرافیای بلوچستان یکی از اثرهای سودمند آن دانشمند است که شخصاً بلوچستان رفته و در سراسر آن بگردش پرداخته و آنرا تهیه کرده است.

چهارمین فرزند ملا محمد جعفر شیخ ابوالقاسم است که او نیز در اسلامبول میبود و بنا بامر شیخ احمد روحی با میرزا رضای کرمانی همسفر گشته و چون بمیرزا رضا تذکره مراجعت داده نمیشده ضمیمه تذکره شیخ ابوالقاسم بعنوان رضا نام مجهول گنجانیده شده و در استنطاق معروف میرزا رضا از شیخ ابوالقاسم بحث بمیان آمده. پس از کشته شدن ناصرالدین شاه شیخ ابوالقاسم مدتها در کرمان بزندان افتاد و امر باعداش تلگرافی صادر گردید تا آنکه بحر العلوم برادر بزرگش با عزم و استقامت خستگی ناپذیر و تحمل خسارات بسیار بکمک مرحوم امین‌الدوله نیمه جانش را از زندان و مرگ رهایی بخشید ولی او در اثر زجرهایی که کشید دیری نماند و رخت از جهان بریست.

اما شیخ محمود افضل‌الملک گردآورنده جغرافیای بلوچستان الهاد در اسلامبول در جرگه یاران و نزدیکان سید جمال‌الدین اسدآبادی هیزست و سید فریفته بیان بر معرفت او بود.

وی مکالمه و مکاتبه بزبانهای عربی و فرانسه و ترکی را استادانه فراهم داشت و در فن خطابت و بلاغت و ایراد هرگونه سخن بهره‌ای بسزا کسب کرده و در مباحث معقول و منقول نیز بغایت ماهر بود.

قدی داشت موزون و اندامی متناسب و چهره‌ای بس جذاب و بیانی نیوا که شنوندگان خسود را مجذوب بلکه مسحور سخن‌های نمکین و کلمات شیرین خود

می ساخت ، خطرا نیکو مینوشت نا بدان جا که زیبایی خطش در حکومت کرمان حسنعلی خان امیر نظام گروسی را بتمجید و تعریف واداشت و در فن نظم و شعر میرزا حبیب اصفهانی در اسلامبول استادش میخواند .

مرحوم افضل الملك نویسنده جغرافیای بلوچستان

افضل الملك پس از گرفتاری برادرش شیخ احمد روحی و میرزا آقا خان کرمانی و میرزا حسنخان خبیر الملك از اسلامبول بمصر فراز کرد و پس از درنگ اندک

ناشناس بکرمان آمد و در خانه برادر بزرگترش بحر العلوم که در آن موقع وارث منبر و مدرس و محراب پدر بود مخفی گردید. پس از آنکه موضوع قتل ناصرالدین شاه از حدت اولیه افتاد بطهران مسافرت نمود ولی بد خراهایی چند پیش از رسیدن وی بطهران در باره اش سعایت کردند و متهمش نمودند که برای کشتن مظفرالدین شاه رهسپار گشته است. بدین رو بمحض رسیدن بطهران بسرش ریختند و بامر کریمخان مختار السلطنه بزندانش گسیل شد. از زندان شکوائیه ای بچهار خط و زبان فارسی و فرانسه و عربی و ترکی نوشت و بتوسط مرحوم امین الدوله که از حامیان او بود بشاه عرضه داشت. در نتیجه این فضیلت از بند رهایی یافت و مورد عنایت ملوکانه واقع شد و افضل الملک لقب یافت. افضل الملک در قسمت فارسی این عریضه مهارت ادبی بکار بسته یعنی تمامی آنرا بی نقطه نگاشته بود و اینک اندکی از بسیار آنرا برای سنجش دانش و بلاغت وی نقل می کنیم و آن اینست :

« ملکا کامکارا عدل مدارا داد کردارا اعلی الله علی کل لواء لواءك و ادام الله علی الوری آلاءك دعاگو محمود سر سلسله اهل دعا در مسلك علما :

در علم و حکم مسلم کل امام	در کلك عماد دوم در عالم
کو طالع کامکار و کومرد کرم	سر سلسله اهل کمال اما

ماجرای زندگی این مرد دانشمند و محاوراتی که باسید جمال الدین اسدآبادی داشته و مبارزه هائیکه بازرق و شید سالوسان ظاهر پرست و عناصر ارتجاعی نموده و آثار ادبی و تاریخی که از خود گذاشته بسیار است، شاید در فرصت مناسب تری بیعت و نشر آن پرداخته شود.

وفات مرحوم افضل الملک در پنجاه و پنج سالگی بسال ۱۳۲۲ قمری در اصفهان اتفاق افتاد و مصراع : « افضل الملک اصفهان جان داد » ماده تاریخ وفات اوست.

اینک رساله آن مرحوم در خصوص جغرافیای بلوچستان :

بسم الله تعالی شأنه

بلوچستان متصرفی حالیه ایران از طرف شمال محدود است بسیستان و از

طرف مشرق پنج گور و کیچ و از طرف جنوب دریای هندوستان و از طرف مغرب
بشراشیر و رودبار و بشاگرد .

آنچه از سمت شمال واقع است از سرحد خاش و دزک و جالق و کوهک و توابع
و آنچه در مشرق واقع است عبارت است از سب و مگس و ایرافشان و سرباز و رازک ،
پیشین و بافتان را انگلیس بیشتر تصرف کرده جزئی بتصرف دولت علیّه ایران است .
آنچه در جنوب واقع است عبارت است از باهه و بندرقاتر و کوچد و دشت
باری و چا بهار و توابع و مکران که عبارت است از قصر قند که شهر بزرگی است
و هیت و بوغ .

آنچه در مغرب واقع شده عبارت است از گه و پشته و فنوج و لاشار و مسکوتان
و اسپکه و بورمیچ آنوقت میرسد بمیپور که وسط واقع است و توابع آن .^۱

۱ - سرحد ۲

از حیث آب و هوا و مرتع و معدن از سایر جاها ممتاز است و قابل هر نوع
آبادی ، و استعداد هر گونه مداخل برای دولت علیّه ایران دارد اگر چنانچه صاحب
دلسوزی داشته باشد ده ساله چنان آباد شود از بلوک های معتبر کرمان بهتر و هفده
فرسنگ در هفده فرسنگ خاک سرحد است .

مزارعات - خاش نه رشته قنات آباد و نه رشته مخروبه دارد سابق این بوده
است اکنون آبادی بیشتر است .

سنگویه و توابع سه رشته قنات آباد و شش مزرعه رود آب دارد .

۱- مندرجات قسمت عمده این رساله حتی در عبارت سیار شبیه است بشرحی که
میرزا مهدبخان سرتیپ مهندس پس از مأموریت خود بیلوچستان سال ۱۲۷۹ نوشته و
در روزنامه ایران قدیم شماره ۲۵۸ و در مرآة البلدان جلد اول بچاپ رسیده . لابد
مرحوم افضل الملک به آن شرح نظر داشته و قسمتهائی از آنرا بدون تصریح بنقل
نموده است (یادگار)

۲- اعداد جلوی اسامی بلوکات از طرف ما اضافه شده است تا تشخیص آنها از
یکدیگر برای خواننده آسان باشد . (یادگار)

لاذر قلعه محکمی از بناهای قدیم و هشت رشته قنات آباد و دو رشته قنات مخروبه و یک مزرعه رود آب دارد. در زمان حرکت ناصرالدین شاه بفرنگستان حکم شد اردو می در لاذر زده شود و درهاشکید و قلعه لاذر را تعمیر کنند. بعد از فوت مرحوم ناصرالدوله همان قسم بحال خود ماند بعد احتشام الوزاره از طهران مأمور شد و اسعدالدوله از بم و نرماشیر که حدود سرحد بلوچستان را معین نمایند این بود که بولی از انگلیس ها گرفتند و اکثر ماشکید را بتصرف آنها دادند، کمتر در تصرف ایران است ۲.

تمین و توابع مزارعش رود آب و دو رشته قنات مخروبه دارد.
گوشه و توابع رود آب است.

نازیل و توابع دو رشته قنات آباد و چهار رشته قنات مخروبه دارد.
ده پامیل و توابع چهار رشته قنات آباد و سه رشته قنات مخروبه دارد و سه مزرعه رود آب.

ده بالا و توابع چهار رشته قنات آباد و هشت رشته قنات مخروبه دارد.
مژویه و توابع دو رشته قنات آباد و سیزده رشته قنات مخروبه دارد.
محصول - شتوی : گندم و جو ، صیفی : زرت و کولک ۳ و ارزن و ترشجو و کنجد و پیاز عمل می آید.

اشجار - درخت گردو و سیب و امرود و زردآلو و آلو سیاه و هلو زرد و

۱- وفات سلطان عبدالحمید میرزا ناصرالدوله فرما فرما که یازده سال متوالی حکومت کرمان و بلوچستان را داشت بتاريخ رمضان ۱۳۰۹ قمری اتفاق افتاده.
< یادگار >

۲- این قضیه راجع است بسال ۱۳۱۳ اندکی قبل از قتل ناصرالدین شاه و ما در سرفرست موقعی موضوع تعیین حدود شرقی بلوچستان و مأموریت میرزا علی اشرف خان احتشام الوزاره و زین العابدین خان اسعدالدوله را مفصلاً در مجله مورد بحث قرار خواهیم داد < یادگار >
۳- پنبه

سنجد و شاه توت توت سفید دارد، درخت انار بی هسته نیز دارد مزارعات سرحد هست.

هوای خاکی - معتدل مثل هوای شهر کرمان و کوهستانش مثل بیلاقات کرمان است.

شکار و طیور - شکار در جلگه سرحد آهو و گور است و کوهستانش شکار کوهی دارد، طیور کبک و تیهو زیاد است خاصه در کوهستان که در فصل بهار از کثرت تخم کبک و تیهو احتیاج بتخم مرع نیست.

صیغ: در کوه سرحد که مشهور بکوه گوگرد است پلنگ بسیار است.
مال و مواشی - ساکنین کوهستان الاغ و گاو و بز دارند، سایر شتر و میش و گاو دارند.

معادن و فبره - کوهی است در سرحد مشهور بکوه گوگرد از طرف مشرق منتهی برودخانه سنگوبه و از طرف مغرب بناریل تخمیناً طول کوه از مشرق بمغرب بیست فرسخ است و همه وقت مزبور برف دارد و سرحد است و در دامنه کوه مزبور باغات و اشجار دارد.

درخت ۱ بنه و ارجن و بادام تلخ بسیار است و بوته در آنجا در فصل بهار سبز میشود مثل خار شتر گلهای ابلق دارد که گل آنرا میخورند و چوب آن بوته را خاک می ریزند و از آن چوب ترشی بخاک همزوج میشود که ترشی آنرا گرفته باغذا میخورند ایضاً بیازی قرمز رنگ هست که صرف می نمایند خیلی خوش طعم است. در آن کوه خاکی است که رنگ قرمز و سیاه دارد از آن خاک بیرون آورده بیارچه استعمال می نمایند بکار صباغی می آید.

در وسط کوه چاهی است که از آن بخار متصاعد میشود و اطراف چاه نوشادر منجمد میشود و در حوالی چاه گوگرد از زمین می جوشد و روی زمین می بندد و در همین کوه بفاصله سه چهار فرسخ معدن سرب از قدیم هست که قدیم در آن معدن

۱ - بسته کوهی همان که در طهران آنرا چاتلاقوش میگویند (یادگار)

کار نموده اند، ظاهراً سایر معادن هم از قبیل مس و غیره هست لیکن بلوچها سررشته ندارند کار نمایند. در همین کوه در جای دیگر چاهی است کوچک و دود از این چاه متصاعد میشود میگویند که گوگرد احمر عمل می آید ولی این گوگرد بسیار کم است و دخلی بمعدن بزرگ ندارد و بلوچها سررشته کار کردن در این معدن ندارند و در معدن گوگرد زرد کار می نمایند.

کوه دیگر مشهور بکوه مورپیچ است و در آنجا معدن دارد و قدیم کار نموده اند و اثر چاه و معدن ظاهر است لیکن بلوچها نمیدانند معدن چیست موقوف بتشخیص اهل سررشته و معدنچی است.

در کوه دیگر مابین کوه گوگرد و کوه مورپیچ اثر معدن و کار کردن قدیم ظاهر است اما معلوم نیست معدن چه باشد آن هم موقوف بتشخیص معدنچی است. قلّه در کوه گوگرد است مشهور بکوه پنج که بالا رفتن آن ممکن نیست از قلّه دیگر مقابل این کوه است مغاره در وسط آن قلّه نمایان است و چیزی هم در آن مغاره پیدا است که معلوم نیست چه باشد، میر رضائی نام از طایفه میر بلوچ زهی در هفتاد سال ۱ قبل از طرف دیگر بیالای کوه رفته و طنابی بکمر شخصی بسته و او را بسمت مغاره پائین نموده تا مقابل مغاره رسید چون طاق طبیعی بالای مغاره پیش آمده نتوانسته خود را بمغاره برساند. او مذکور ساخته که چند خمره در آن مغاره دیده ام چون در پای کوه سابقاً پول قدیم دیده اند اعتقاد اهل سرحد این است که در آن خمره ها باید پول باشد لیکن این بنده هر قدر تفحص نمود که شاید دوسه عدد پول ها پیدا شود ممکن نشد و آن شخص که بکوه گنج رفته پنج سال قبل ۱ از این فوت نموده.

جمعیت:

طایفه سوری زهی

۱۵۰ خانه وار

طایفه غمشاد زهی

۳۰۰ خانه وار

طایفه یار احمد زهی

۱۵۰۰ خانه وار

۱ - عجب است که در رساله میرزا مهدیخان مهندس هم که بیش از ۳۵ سال قبل از این رساله تألیف شده همین «هفتاد سال قبل» و «پنج سال قبل» مذکور است (بادگار)

(سابق ۵۰ خانه وار)	(سابق ۱۰۰ خانه وار)	(سابق ۵۰۰ خانه وار)
لاحق ۱۰۰ خانه وار)	لاحق ۲۰۰ خانوار)	لاحق ۱۵۰۰ خانوار)
طایفه میر بلوچ زهی	طایفه رنگی مذهب	طایفه هزار زهی
سابق ۱۰۰ خانه وار	سابق ۱۰۰ خانه وار	سابق ۳۰ خانه وار
لاحق ۶۵۰ خانه وار	لاحق ۵۵۰ خانه وار	لاحق ۱۰۰ خانه وار
طایفه بامری وبرهان زهی	طایفه سهراب زهی	طایفه شاهدلی بر
سابق ۶۰ خانه وار	سابق ۲۰ خانه وار	سابق ۳۰ خانه وار
لاحق ۴۵۰ خانه وار	امروزه ۱۵۰ خانه وار	لاحق ۴۵۰ خانه وار
طایفه سالار زهی	طایفه جهان شاه زهی	طایفه جمشید زهی
سابق ۱۵ خانه وار	سابق ۲۰ خانه وار	سابق ۳۰ خانه وار
لاحق ۱۰۰ خانه وار	لاحق ۱۰۰ خانه وار	لاحق ۱۵۰ خانه وار
فارسی غیر بلوچ ۱۰ شعبه میباشد :		
تمندان و گوشه	لادزی	تمینی
سابق ۱۰۰ خانه وار	سابق ۳۰ خانه وار	سابق ۷۰ خانه وار
لاحق ۸۵۰ خانه وار	لاحق ۲۵۰ خانه وار	لاحق ۱۵۰ خانه وار
خاشی	کرم زهی و هاشم زهی	
سابق ۱۰۰ خانه وار	سابق ۱۰۰ خانه وار	
لاحق ۱۵۵۰ خانه وار	لاحق ۱۵۰۰ خانه وار	
مذهب : سنت جماعت .		
لباس : کرباس است که خود آنها تمام می کنند و شال پشم سیاه که خود مردهای		
آنها عوض قبا می پوشند .		
دجل مگونی : اهالی سرحد ساه چادر است .		

۲ - دزك

آب آن قنات هشت رشته قنات آباد و سه رشته قنات مخروبه دارد اکنون بیست رشته قنات آباد دارد .

معروف : شتوی : گندم و جو و صیفی : کولک و زرت عمل می آید .

اشجار : نخل و نارنج و رز و انار و انجیر .

شکار : سمت شمال دزك كوه سياهان است در آنجا شكار كوهی دارد، در

صحرای دزك آهو قلیل است .

طيور : در كوه سياهان كبك و تيهو دارد .

مال و مویشی : گوسفند و الاغ و عوامل ۱ دارند .

معادن : معدن معروف در دزك نیست کسی تشخیص نکرده .

مذهب : سنت جماعت حنفی

جمعیت : ۵۰۰ خانه وار ، ۱۵۰۰ نفر .

طایفه ملا بروگزاده

۷۵ خانه وار ۵۰ خانه وار

طایفه سپاهی پیشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی

۱۷۵ خانه وار ۲۰۰ خانه وار

لباس شال و پشم و كرك است .

۳ - مزارعات قریب بدزك

زنگیان - قلعه اش از بناهای قدیم و عماراتش بعضی مخروبه است ، آبش قنات

است و تاقله دزك هزار قدم فاصله دارد . از قلعه زنگیان تا قلعه محمدی که مسکن

طایفه ده واری است یک هزار و دو بیست قدم فاصله دارد .

سمت جنوب دزك قلعه كوچكى است موسوم به كولو دوهزار قدم بدوك فاصله دارد و از قلعه محمدى تا قلعه اسقيج چهار صد قدم فاصله دارد قلعه آنجا از بنا هاى قديم است .

قلعه دشتوك - از بنا هاى قديم و سمت جنوب دزك واقع شده دوهزار قدم تا دزك فاصله دارد .

مزرعه پرگان - آب قنات ماين دزك و قلعه زنكيان واقع شده در طرف مشرق دزك متصل بقلعه چشمه است موسوم به چشمه ملك در طرف مغرب قناتى است مشهور به كوارك بقدر چهار پنج من بذرافشان دارد هزار قدم تا دزك فاصله دارد محصول و اشجار قريجات مفصله مثل دزك است .

جمعيت :

سابق ۵۵۰ خانه وار ،	۲۴۵۰ نفر اكنون	۱۵۵۰ خانه وار میباشد ،	۷۵۰۰ نفر .
زنكيان محمدى از طایفه ده داری	اسقيج از طایفه ايضاً	طایفه سادات و امرا	
۴۷۰ خانه وار	۲۵۰ خانه وار	۴۵۰ خانه وار	۱۵۰ خانه وار
بلوچ	طایفه شيبى زاده	طایفه در زاده	قلعه دشتوك
۶ خانه وار	۹۰ خانه وار	۱۵۰ خانه وار	۳۰۰ خانه وار
فنوج	نفاش	سپاهی	در زاده
۴۰ خانه وار	۳۰ خانه وار	۳۰ خانه وار	۲۰۰ خانه وار

۴ - توابع دزك

شصتان - سمت مغرب دزك واقع است دو قلعه دارد يكي قلعه شصتان ، ديگرى قلعه سر جو به متصل بشصتان است از سابق دو رشته قنات آباد دارد اكنون چهار رشته قنات آباد است .

محصول و اشجار مثل دزك است لباس وغيره مثل دزك است .

جمعیت :

سابق ۳۰۰ خانه وار، ۱۵۰۰ نفر	اکنون ۹۰۰ خانوار است، ۴۵۰۰ نفر
طایفه یاران زهی	طایفه کد خدا
۱۲۰ خانه وار	۱۲۰ خانه وار
طایفه در زاده	طایفه دهقان
۱۸۰ خانه وار	۴۲۰ خانه وار

قلعه بخشان - سمت مغرب دزك واقع است قلعه اش از بناهای قدیم است چهار رشته قنات آباد دارد و يك رشته مخروبه است .

جمعیت : مشهور ببخشانی ۱۵۰ خانه وار

سایر چیزها مثل دزك است .

خشك - نیز سمت مغرب دزك واقع شده قلعه اش از بناهای قدیم يك رشته قنات آباد و دو رشته قنات مخروبه .

جمعیت ۹۰ خانه وار ، ۶۵۰ نفر سابق چهل خانه وار بوده است ، ۲۰۰ نفر .

۵ - بم پشت

سمت جنوب دزك واقع شده قلعه آن مشهور به مور تی از بناهای قدیم آیش چشمه است که از کوه جاری است و هر وقت نزول رحمت میشود آب دارد .
محصول : مثل دزك .

اشجار : چند اصله نخ دارد .

جمعیت : در سابق ۵۰۰ خانه وار ۲۵۰۰ نفر اکنون ۱۲۰۰ خانه وار است .

طایفه سر دار	طایفه پر کی
۱۵۰ خانه وار	۱۵۰۰ خانه وار

نادوغ - قلعه اش از بنا های قدیم در سرکوه بوده و قلعه جدید بنا گذارده تمام نموده اند يك رشته قنات دارد . محصول و اشجار مثل دزك .

جمعیت ۶۰ خانه وار ، ۳۰۰ نفر سابق ، اکنون ۱۵۰ خانه وار است ، ۱۰۰۰ نفر هیتك - سمت مشرق دزك واقع است قلعه اش مخروبه است دو رشته قنات دارد . محصول و اشجار مثل دزك ، جمعیت : ۳۰ خانه وار ۱۰۰ نفر .

ناگان و دركشك - آبش چشمه است جمعیت ۳۰ خانه وار ۱۵۰ نفر كلپورگان - قلعه كوچك دارد يك رشته قنات دارد لیکن زراعت نمیشود آبش بقدر كفاف نخیلات آنجاست .

دهك - دو قلعه مخروبه دارد ، آبش يك رشته قنات و يك چشمه است . جمعیت : ۴۰ خانه وار ، ۲۵۰ نفر .

اسفنده - دو قلعه از بنا های قدیم دارد آبش يك رشته قنات كوچك میباشد و يك چشمه مشهور بدری در دارد .

محصول و سایر مثل دزك ، از اسفنده تا كوهك درازده فرسخ مسافت است . كوهك - در زمان مرجوم محمد اسمعیل خان و کیل الملك ۱ مستخر شده قلعه آن از بنا های قدیم و قلعه محكم دارد .

اهالی آنجا مذهب سنت جماعت دارند ، آبش چشمه ساری است که از کوه جاری است و در قلعه آن چاهی است عمیق که مستحفظین قلعه از آن چاه آب میخورند . محصول : شتوی غله و صیفی زرت عمل میآید اشجار نخیلات دارد .

شكار و طیور : از قبیل شكار كوهی و كبك و تیهو در كوهستان كوهك پیدا میشود در قلعه كوهك مقبره ایست که اهل كوهك او را صاحب کرامت میدانند آنچه در لوح سنگ آن نقش بود بعینه نقش شد :

۱ - اشتباه است زیرا که این واقعه در سال ۱۲۹۰ قمری اتفاق افتاده و در این تاریخ شش سال بوده است که محمد اسمعیل خان و کیل الملك مرده بوده . فتح كوهك کار مرتضی قلیخان و کیل الملك ثانی است که از ۱۲۸۶ تا ۱۲۹۵ بر کرمان و بلوچستان حکومت میکرده . (یادگار)

ساقی از این باده که داری بجام فیض رسان شو بسوی خاص و عام

قائمه نواب میر محمد معصوم الحسینی البکری در وقتیکه از هندوستان برسالت ایران آمده بود اینجا رسید سنه ۱۰۱۳ .

جالق - به قلعه که بناهای قدیم است و دو رشته قنات دارد قریب چهارصد خانه وار جمعاً دارد .

مذاهب آنها جمعاً سنت جماعت است لباس آنها شال و پشم و کرباس است .

محصول : شتوی غله ، صیفی زرت و کولک و باقلا ، اشجار نخیلات و انار .

شکار صحرائی : آهو در کوهستان شکار کوهی و طیور و کبک و تیهو دارد

کله سان - سمت جنوب جالق واقع است ، پنج قلعه کوچک دارد ، یک صد خانوار

جمعیت دارد مذهب آنها سنت جماعت است ، زراعتش از آب رودخانه است ، محصول

شتوی گندم ، صیفی برنج عمل می آید . اشجار نخیلات قلیلی دارد لباس آنها مثل

اهل جالق است اسامی قلاع آن بدین تفصیل است :

بالا قلعه ، لچی ، فهرج ، قلعه غیبی ، کلدین .

ژوبشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

۶ - صیب
رتال بلوچستان

قلعه اش از بناهای قدیم است آبش یک رشته قنات بوده اکنون پنج رشته است

و باقی زراعتش از آب چشمه سار است . محصول شتوی غله ، صیفی زرت و کولک عمل

می آید . اشجار نخل و انار جمعیت یک صد خانه وار ، مذهب آنها سنت جماعت یک صد

خانه وار ، ایلات از طایفه چاری زهی و سندک زهی در صحرای سب ساکن اند شکار

کوهی و کبک و تیهو دارد .

لباس و سایر مثل دزک است و سایر اهالی بلوچستان .

قوابع صوبه: سوران مشتمل بر چهار قلعه است اسامی قلاع آن بدین تفصیل است :
 قلعه سوران ، قلعه پوکسی ، قلعه قنات ملك ، قلعه قنات كرمشاه
 مزارعات : چهار رشته قنات آباد دارد اسامی آن بین تفصیل است :
 قنات سوران ، قنات پوکسی ، قلعه قنات ملك ، قنات كرمشاه
 محصولات مثل دزك، اشجار نخیلات . مال و مواشی الاغ و عوامل و گوسفند
 و شتر دارند .

پسکوه - يك قلعه از بناهای قدیم دارد دو رشته قنات آباد محصول و اشجار
 مثل سوران جمعیت يك صد خانه وار .

كشت - قلعه محكمی از بناهای قدیم دارد ، دو رشته قنات آباد دارد محصول
 شتوی غله ، صیفی زرّت و كوك عمل می آید اشجار نخیلات دارد جمعیت هشتاد
 خانه وار .

سمت شمال كشت كوهی است مشهور به كوه سفید ، اعتقاد بلوچها این است كه
 در آن كوه معدن نقره است و از قدما شنیده اند لیكن معلوم نیست چه معدن باشد
 موقوف بشخص معدنچی است .

كند - يك رشته قنات آباد دارد محصول و اشجار و سایر مثل دزك يك صد
 خانه وار جمعیت دارد .

مولتان - آبش چشمه سار است . محصول شتوی غله ، صیفی زرّت يك صد و چهل
 خانه وار جمعیت دارد سایر چیزها مثل سب است .

هیدوج - آبش چشمه سار و از كوه جاری است قلعه ، از بناهای قدیم دارد
 جمعیت از طایفه سردار و اسکانی و ماشكیدی سه هزار خانه وار .

۵ - ایرافشان

قلعه اش از بناهای قدیم يك رشته قنات و باقی زراعتش از آب رودخانه میشود
 محصول شتوی غله ، صیفی شلتوك و زرّت و باقلا عمل می آید . اشجار نخیلات و نارنج

ولیمو دارد. مال و مواشی الاغ و عوامل و شتر و گوسفند.

شکار و طیور در کوه شکار کوهی کبک و تیپو دارد. جمعیت که مذهب سنت جماعت است ۵۵۰ خانوار: ایرافشانی ۲۰۰ خانه وار، از طایفه اسکانی ۳۵۰ خانوار. افشان - آبش قنات محصول صیفی زرت و باقلا. اشجار نخیلات جمعیت مذهب سنت جماعت ۲۰۰ خانه وار.

اشار - قلعه اش از بناهای قدیم آبش یک رشته قنات دارد محصول و سایر مثل افشان است جمعیت دو بیست خانه وار.

مگس - قلعه از بناهای قدیم دارد آبش چند رشته قنات آباد دارد و بقدر چهل رشته قنات مخروبه دارد، محصول شتوی غله، صیفی کولک و باقلا عمل می آید، اشجار نارنج و نخیلات و انار و انجیر کوه سیرک که در مگس زیره عمل می آید (۴). طیور و شکار در صحرا آهو و در کوه شکار کوهی و کبک و تیپو دارد. مال و مواشی گوسفند و الاغ و عوامل دارند.

جمعیت یک صد خانه وار اکنون پانصد خانه وار است.

توابع: سوران ایلات در آنجا ساکن اند، یک رشته قنات آباد دارد قریب هشتاد خانه وار جمعیت سایر چیزها مثل مگس است.

شارک - یک رشته قنات و شصت خانوار جمعیت دارد.

کامکار - قلعه از بناهای قدیم دارد دو رشته قنات آباد دارد محصول و اشجار مثل مگس است جمعیت ۱۵۰ خانه وار.

جدرک - آبش چشمه محصول مثل مگس است قریب یک صد خانه وار جمعیت دارد.

۶ - بلوک سرباز

قلعه اش از بناهای قدیم آبش رود خانه است محصول شتوی غله، صیفی زرت و شلتوک عمل می آید. اشجار نخیلات و نارنج و لیمو آب و انبه و انار و انجیر و رز و کنار

بی هسته، شکار و طیور در کوهستان شکار کوهی و کبک و تیهو دارد. پلنگ هم در کوههای سرباز دیده شده. مویشی گوسفند و گاو و الاغ دارند جمعیت در قلعه سرباز بجز چند نفر مستحفظ نیست.

بلوک سرباز در توی رودخانه واقع است، طولش عرض رودخانه بعضی جاها صد ذرع بعضی جاها زیاد تر، هر جا که ممکن بوده بنای آبادی را گذاشته اند و قلعه و باغ ساخته اند. کوهستان زیاد دارد و بهترین بلوکات بلوچستان است اهالی آنجا در امر زراعت و رعیتی مهارت دارند مرکبات خصوصاً لیموی آب و نارنج کمال تعریف دارد، صد حیف که صاحب دلسوزی ندارد بلکه هیچ جای ایران صاحب ندارد.

توابع: نسکند سمت مشرق سرباز است، آبش رودخانه، محصول شتوی گندم صیفی زرت، اشجار نخیلات، جمعیت بقدر دو بیست خانه وار بوده است، اکنون پانصد متجاوز است بلوچ، مذهب آنها سنت جماعت سایر چیزها مثل سرباز.

کویمر ۴۳: آبش رودخانه و محصول و سایر چیزها مثل سرباز دو بیست و پنجاه خانه وار جمعیت.

کوه روک - سمت جنوب سرباز واقع است.

اسب - محصول مثل سرباز، یک صد و پنجاه خانوار جمعیت دارد.

کوه وند - سمت جنوب مغرب سرباز آبش چشمه، محصول بجز گندم چیزی ندارد، اشجار نخیلات و انار. جمعیت ذکری مذهب که اعتقاد آنها فاسد است هفتصد و پنجاه خانه وار.

کشکو - سمت مغرب واقع است، آبش رودخانه محصول بجز گندم چیزی عمل نمی آید، اشجار چند اصله نخل دارد، دو بیست و پنجاه خانوار جمعیت دارد.

رودخانه سرباز - که اهالی طوایف مفصله برای خود علیحده زراعت می نمایند محصول شلنوک و باقلا عمل می آید اشجار مثل سرباز است، جمعیت پانصد خانوار.

طایفه رئیس	طایفه ملانی	بروگزاده
۲۵۰ خانه وار	۱۵۰ خانه وار	۵۰ خانه وار

دبه کور - قلعه اش مخروطی است سمت جنوب سرباز واقع است محصول و اشجار شتوی غله، صیفی شلتوک و باقلا جمعیت از طایفه سکاری یکصد و پنجاه خانه وار.

پارود - قلعه اش محکم و از بنا های قدیم است، آبش رودخانه سمت جنوب سرباز واقع است محصول شتوی غله، صیفی شلتوک، اشجار نخیلات، جمعیت یکصد و پنجاه خانه وار.

پشامک - از توابع پارود و سمت شرقی پارود واقع است قلعه مخروطی دارد یک رشته قنات دارد و باقی زراعتش از آب چشمه سار است، محصول شتوی گندم، صیفی شلتوک، اشجار نخیلات جمعیت ۲۵۰ خانه وار.

فیروز آباد - آبش رودخانه، محصول مثل پارود درخت انبه نیز دارد و بعضی مرکبات هم دارد، جمعیت یکصد و پنجاه خانه وار مذهب آنها سنت جماعت است.

امیر	رئیس
۸۰ خانه وار	۷۰ خانه وار

راسک - سمت جنوب سرباز واقع است، قلعه اش از بنا های قدیم، آبش رودخانه محصول و اشجار مثل پارود است، جمعیت دوست و پنجاه خانه وار، مذهب سنت جماعت.

طایفه ملنده	طایفه در زاده	طایفه مر
۱۵۰ خانه وار	۳۵ خانه وار	۲۰۰ خانه وار

بافتان - آبش رودخانه محصول و اشجار مثل راسک، جمعیت دوست و پنجاه خانه وار.

طایفه مر	در زاده
۱۲۵ خانه وار	۱۲۵ خانه وار

پشین - قلعه اش از بنا های قدیم، آبش یک چشمه باقی است، زراعتش از دیم

عمل می آید، اشجار نخیلات، طیور و شکار در کوهستان شکار کوهی در صحرا آهو، کبک و تیهو در کوهستان پیشین زیاد است جمعیت، چهار صد خانه وار مذهب سنت و جماعت:

طایفه مر
۱۰۰ خانه وار

بلوچ
۳۰۰ خانه وار

مکران

۷ - قصر قند

قلعه اش معتبر و زوی تپه واقع است آبش از قنات و رود آب هر دو زراعت می نمایند، محصول شتوی غله و صیفی شلتوک و باقلا عمل می آید، اشجار نخیلات، انبه، نارنج، لیمو آب، زیتون، موز، انار، انجیر، ترنج، بکرائی، جم بیه، درخت بنه است. شکار در کوهستان شکار کوهی در صحرا آهو، آهوی سیاه هم در مکران دیده شده. طیور: کبک و تیهو، مواشی: گوسفند و شتر و گاو والاغ دارند. جمعیت از طوایف مفصله ۶۵۰ خانه وار.

طایفه مر
۱۲۰ خانه وار

طایفه رئیس
۱۵۰ خانه وار

طایفه برزگران
۱۳۰ خانه وار

بلوچ
۹۰ خانه وار

در زاده
۱۶۰ خانه وار

مذهب آنها سنت جماعت است، مسجد هم دارند لباس مردان شال و پشم و زنان کرباس است.

۸ - آبش از قنات و رود آب هر دو زراعت میشود، دوازده رشته قنات دارد محصول شتوی غله، صیفی شلتوک، سایر چیزها مثل قصر قند، جمعیت طوایف مفصله چهار صد خانوار:

طایفه لوری
۱۰۰ خانه وار

طایفه رئیس
۱۰۰ خانه وار

طایفه امیر
۲۰۰ خانه وار

بنت - قلعه‌اش از بناهای قدیم است، آبش سه رشته قنات و باقی رود آب و زراعتش از آب قنات و هر دو عمل می‌آید، محصول و اشجار شتوی غله، صیفی شلتوک و زرت و شماکو عمل می‌آید، اشجار نخل و انار و زیتون. فیما بین بنت و بشاگرد کوهی است مشهور به آهن کوه که ایلات بشاگرد و بنت در آنجا ساکن اند، در آنجا معدن مس است الآن از شکافهای کوه مس بیرون می‌آورند.

شارك - قلعه‌اش معتبر است آبش هفت رشته قنات جمعیت يكصد و پنجاه خانه و اراضی دیگر چیزها مثل قصر قند.

هیت - قلعه‌اش از بناهای قدیم است، سه رشته قنات آباد و دو رشته مخروبه دارد جمعیت دویست و پنجاه خانه و اراضی دیگر.

دك - قلعه‌اش از بناهای قدیم، آبش رودخانه محصول مثل قصر قند جمعیت هشتصد خانه و اراضی:

رئیس	هوت	بلوچ	كد خدا
۳۰۰ خانوار	۱۰۰ خانوار	۲۰۰ خانوار	۲۰۰ خانوار

هیجان - آبش رودخانه جمعیت دویست و پنجاه خانوار.

سیر و بندینی - آبش ۰۰۰ جمعیت از طایفه هوت بانصد خانه و اراضی، محصول شتوی غله، صیفی کولک و ارزن و زرت عمل می‌آید.

چاهان و هنزم - آبش از چاه و چشمه سار است دوسه رشته قنات مخروبه دارد، محصول عمل نمی‌آید بقدر دویست خانه و اراضی بلوچ در آنجا ساکن اند.

دشت - که نزدیک دریاست آبش چاه و هر وقت باران می‌آید از سیل است.

محصول شتوی غله صیفی، زرت و ارزن و کولک عمل می‌آید شکار آهو، طیور در آج و چیرفتی، مواشی گوسفند و الاغ و گاو و شتر دارند جمعیت از طوایف

مفصله هزار خانه و اراضی:

طایفه سلکه

۴۰۰ خانه و اراضی

طایفه سورکی و کنارکی

۲۰۰ خانه و اراضی

طایفه هوت

۱۰۰ خانه وار

طایفه ملکی

۳۰۰ خانه وار

بنادر متعلق بمکران

چاهبار - سمت جنوب مکران واقع شده قلعه آن بر حسب امر همایون در حکومت جناب وکیل الملک نانی مرتضی قلیخان مسخر شده تلگرافخانه دولت انگلیس در آنجاست ، عمارت خوبی ساخته اند . آبش از چاه است زراعت نمیشود قریب دویست و پنجاه خانه وار جمعیت دارد ، بعضی از تجار حیدر آبادی و هندو در آنجا ساکن اند و از مسقط مال التجاره بدانجامی آورند .

طیس - قلعه قدیم آن مخروبه است در چند سال قبل بر حسب امر همایون بحکم جناب وکیل الملک قلعه محکم و عمارات جدید بنا گذارده اند و باتمام رسید ، بقدر هفتاد و پنج خانه وار جمعیت دارد .

پارک - بندری است که معدن نمک سفید در آنجا هست و نمک حمل مسقط و مکران می نمایند هشتاد خانه وار جمعیت دارد . نمک این جا در آن صفحات تعریف دارد .

بندر تنک و کمالک - گاهی عبور از مسقط بآنجامی شود پنجاه خانه وار جمعیت دارد :

کمالک

۲۰ خانه وار

تنک

۳۰ خانه وار

سایر بنادر که چندان تردد نمی شود بقدر دویست خانه وار دارد :

پزم

۴۰ خانوار

کنارک

۵۰ خانوار

سدیچ

۲۰ خانوار

رافج

۴۰ خانوار

۸ - کوچه و باهه

کوچه آبش از چاه و از سیل است محصول آنجا از دیم عمل می آید .

قلعه فتحعلی قلعه ایست جدید ساخته اند .

محصول - شتوی جو ، صیفی ارزن و کولک و زرت و ماش ولویا عمل می آید اشجار ندارد .

شکار و طیور - در صحرا آهو و دراج و جیرفتی دارد .

مواشی - گاو میش ، عوامل ، شتر ، ادیان ، گوسفند ، الاغ .

جمعیت - قلعه فتحعلی و مارفد که مذهب آنها سنت جماعت است يك صد و پنجاه خانوار و اکنون قریب چهار صد خانوارند .

اوضاع - شمال چشم و کرباس ، خانه های آنها با خشت و گل ساخته اند و سقف آنها را نی و چوب ریخته اند .

تلائك - قلعه جدید دارد آب و سایر چیزها مثل قلعه فتحعلی يك صد خانوار جمعیت و از طایفه جدکان بوده و اکنون قریب سیصد و پنجاه خانوارند .

میربازار - قلعه جدید ساخته شده ، آب و محصول و سایر مثل تلانك چهار صد و پنجاه خانوار جمعیت دارد .

تکور - قلعه مخروبه از بنا های قدیم دارد ، محصول شتوی جو ، صیفی زرت و ماش ولویا و تنباکو عمل می آید .

اشجار - نارنج ، لیمو ، نخل ، انبه جمعیت ۲۵۰ خانوار از طایفه شتی زاده ، ذهاب اهالی کوچه جمعاً سنت جماعت است ، جمعیت سایر مزارعات :

دیزمان از طایفه جدکان

۴۰ خانوار

کوه چه از طایفه حدکان

۱۰۰ خانوار

گرزهی از طایفه بلوچ

۱۰۰ خانوار

گل سنگان از طایفه حدکان

۱۰۰ خانوار

جوکان از طایفه ایضاً	بونهان از طایفه ایضاً
۲۰۰ خانوار	۲۰۰ خانوار
کرانی ایضاً	جنکارک
۲۰۰ خانوار	۲۰۰ خانوار
کناره کوه زلثک پایه کوه	کنپل ووشام و کوران کش بلوچ
۱۱ خانوار بلوچ	۶۰۰ خانوار

بندر بریس - سمت جنوب کوچه واقع است ، بقدر بیست خانه جمعیت دارد اکنون دویست خانوار است .

باهه قلعه - محصول شتوی جو ، صیفی زرت و ماش ولوبیا و کولک عمل می آید ، شکار و طیور در صحرا آهو و طیور دراج و جیرفتی ، جمعیت طوایف مفصله ششصد خانوار مذهب سنت جماعت :

هوت	رئیس	طایفه کوسک
۲۰۰ خانوار	۲۰۰ خانوار	۲۰۰ خانوار

گترب - محصول وسایر مثل باهه قلعه ، جمعیت هشتاد خانوار جمعیت مزارعات و طوایف مفصله ذیل ۹۲۰ خانه وار :
سیلوف از طایفه جدکان
۱۰۰ خانوار

کار از طایفه ایضاً

۲۰۰ خانوار

رانجه از طایفه ایضاً

۱۰۰ خانوار

رهکام

۲۰۰ خانوار

لسب از طایفه بلوچ

۶۰ خانوار

سیسال

۱۰۰ خانوار

سورجا

۱۰۰ خانوار

لدنه

۶۰ خانوار

بندرکت - سمت جنوب باهه است گاهی از مسقط تردد باینجا می شود .

چانپ - قلعه اش از بنا های قدیم دو رشته قنات آباد و باقی زراعتش از آب

چشمه ساراست ، محصول شتوی غله ، صیفی زرت و شاتوک عمل می آید ، اشجار نخیلان

نارنج لیمو، رز، انار، انگور، شکار و طیور در کوهستان شکار کوهی و کبک و تیهو دارد جمعیت که بزمذهب سنت جماعت اند هزار خانوار :

اهورایی	طایفه کاجد	طایفه سیاه لکانی	طایفه نکوچی
۴۰۰ خانۀ وار	۲۰۰ خانۀ وار	۲۰۰ خانۀ وار	۲۰۰ خانۀ وار

نکوچ - از توابع کوهستان چانپ، آبش رود آب محصول مثل چانپ، جمعیت از طایفه باشند و رئیس ۲۰۰ خانۀ وار.

کبک - آبش رود آب محصول مثل چانپ جمعیت از طایفه رئیس دوست خانزار. طایفه سلاح بر که در کوهستان چانپ ساکن اند پنجاه خانوار بلکه حالاصد و پنجاه است. میگویند مالیات گرفتن از این بلوک در بلوچستان رسم نبوده حالا هم هنوز نگرفته اند.

۹ - لاشار

پیپ - قلعه از بناهای قدیم دارد، آبش قنات چهار رشته آباد و سه رشته مخروبه دارد محصول شتوی غله، صیفی زرت و باقلا عمل می آید.

اشجار نخل، رز، هلو سیاه، انجیر، سیب، شکار صحرائی آهو در کوهستان شکار کوهی و طیور کبک و تیهو دارد، جمعیت که مذهب سنت جماعت دارند سیمصد و هشتاد خانوار :

رئیس	پا بنده	جمعیت از طایفه در زاده
۲۰۰ خانوار	۱۰۰ خانوار	۸۰ خانوار

کویچ - آبش یک رشته قنات آباد دارد. محصول و اشجار و سایر مثل پیپ است. مواشی گوسفند، شتر، گاو، الاغ، جمعیت از طایفه رئیس دوست و پنجاه خانوار. کردهان - قلعه اش از بناهای قدیم مخروبه است، دو رشته قنات آباد دارد

محصول و سایر مثل پیمپ است. جمعیت از طایفه در زاده يك صد خانوار.

۱۰ - رودخانه لاشار

قلعه آبگاه - از بناهای قدیم و مخروبه است آبش رودخانه است، محصول

مثل پیمپ، جمعیت چهارصد و پنجاه خانوار جمیعاً مذهب سنت جماعت دارند جمعیت ایلات طوایف مفصله يك هزار و يك صد خانوار است :

طایفه کورائی بلوچ طایفه لاسکائی طایفه سکئی و سرکوهی طایفه سرحد
 ۴۰۰ خانوار ۲۰۰ خانوار ۲۰۰ خانوار ۳۰۰ خانوار

فوج - قلعه اش از بناهای قدیم و مخروبه است آبش دو رشته قنات آباد

و يك چشمه دارد. محصول شتوی غله، صیفی زرت عمل می آید و باقلا، اشجار نخیلات و انار، شکار صحرائی آهو زیاد است.

مواشی گوسفند و گاو و الاغ. جمعیت طوایف مفصله چهار صد و چهل

خانوار است :

در زاده کد خدا و رئیس کرکابی و چاووشی بلوچ زعییم
 ۱۰۰ خانوار ۱۰۰ خانوار ۱۰۰ خانوار ۴۰ خانوار ۱۰۰ خانوار

رامک - قلعه مخروبه دارد آبش رود آب، محصول مثل فوج، هفتاد خانوار

جمعیت دارد از طایفه رئیس

مهتر آباد - قلعه مخروبه دارد يك رشته قنات آبی و باقی آبش رود آب است

سایر چیزها مثل فوج هشتاد خانوار جمعیت دارد.

کتج - آبش يك رشته قنات و باقی رود آب است، محصول شتوی غله، صیفی

زرت و شما کو عمل می آید. اشجار نخیلات جمعیت از طوایف مفصله يك صد و

شصت خانوار مذهب سنت جماعت :

کد خدا ۵۰ خانه وار
 رئیس ۵۰ خانه وار
 زعییم ۶۰ خانه وار

جمعیت مزارعات کتچ هشتاد خانوار :

مزرعه میرمین	ریک	کیسران
۳۰ خانوار	۲۰	۳۰

اسفند - قلعه اش مخروبه است، آبش رود آب است محصول مثل کتچ، جمعیت

یک صد و چهل خانوار :

میر	زعیم
۱۰۰ خانوار	۴۰ خانوار

۱۱ - بمپور و توابع

قلعه بمپور و ارگ آن معتبر و در تلمه توپخانه و قورخانه و عمارت برای منزل صاحبمنصبان ساخلو ساخته اند، آبش رودخانه و خالصه است. محصول شتوی غله، صیفی زرت، ارزن، تنباکو. باغات در حکومت و کیل الملک اول ساخته اند. اشجار نخیلات، توت سفید، رز، انار، انجیر. شکار در صحرا آهو و طیور دراج و جیرفتی در کوهستان شکار کوهی و کبک و تیهو دارد، سبع گرگ و پلنگ و کفتار در کوهستان دارد.

مواشی شتر، گاو، الاغ و گوسفند. لباس آنها شال پشم و کرباس است. جمعیت از طوایف مفصله دوهزار و چهار صد و بیست خانوار است :

تشیع مذهب ۱۵۰۰ خانه وار :

مزارعان خالصه	طایفه بامری	طایفه سانی
۶۰۰ خانوار	۵۰۰ خانوار	۴۰۰ خانوار

ابلات مذهب سنت و جماعت :

طایفه بارونی	هوت	طایفه رشیدی	شاه ولی
۳۰۰ خانوار	۱۰۰ خانوار	۱۲۰ خانوار	۴۰۰ خانوار

توابع

فهرج - قلعه‌اش از بناهای قدیم هیجده رشته قنات دارد، از جمله قنوات دو رشته خالصه است و باقی اربابی. مزرعه موسوم به شهر دراز که جزء فهرج است، آبش از رودخانه و خالصه است محصول شتوی غله، صیفی زرت و باقلا اشجار بجز نخیلات چیزی ندارد، سبع در رودخانه فهرج خوک بسیار است سایر چیزها مثل بمپور است.

جمعیت که مذهب آنها سنت جماعت است هفتصد خانه‌وار است:

ارباب و زعیم اهل سنت	کلکلی	برهان زهی
۴۰۰ خانه‌وار	۱۰۰ خانه‌وار	۴۰ خانه‌وار
بیجار زهی		دامنی
۴۰ خانوار		۱۲۰ خانوار

ابتر - قلعه‌اش از بناهای قدیم هفت رشته قنات دارد که آباد است و چهار رشته منخرو به. محصول شتوی غله، صیفی زرت و کولک عمل می‌آید، اشجار نخل و انار و رز و انجیر. مواشی گوسفند، الاغ، عوامل. شکار صحرائی آهو در کوهستان شکار کوهی و کبک دارد پانصد خانه‌وار جمعیت که مذهب آنها سنت جماعت است بوده و اکنون هزار خانوار بیشتر است:

هنلی	زرد کوهی
۱۵۰ خانه‌وار	۵۵۰ خانه‌وار

دمشن - قلعه‌اش از بناهای قدیم است، دو رشته قنات از بابی و باقی زراعتش از آب رود است. محصول شتوی غله، صیفی کولک، و شلتوک و زرت عمل می‌آید. اشجار نخل، انار، نارنج، سیب. شکار در کوهستان شکار کوهی و در صحرا آهو دارد در کوه سهران اثر معدن هست که قدیم کار نموده‌اند لیکن معلوم نیست چه معدن

باشد نزدیک کوه سهران کوه دیگری است که در آنجا هم معدن است .

جمعیت که مذهب آنها سنت جماعت است چهارصد و پنجاه خانوار است .

ایرندمان - قلعه اش از بناهای قدیم ، آبش رودخانه است . محصول شتوی

غله ، صیفی شلتوک و زرت و باقلا عمل می آید اشجار نخل ، انار ، نارنج ، رز ، بقدر سیصد خانوار جمعیت داشته اکنون قریب پانصد خانوار است .

بزمان - کوهستان و هوایش معتدل ، آبش چشمه سار و مشتمل بر هفت چشمه

است . محصول شتوی غله ، صیفی زرت و کولک ، اشجار نخل انار ، شکار شکار کوهی و طیور و کبک و تیهو دارد ، سبع خرس و پلنگ .

جمعیت سنت جماعت چهارصد خانوار :

از طایفه نوح (۹)

ارباب

۱۰۰ خانوار

۳۰۰ خانوار

اسهک - قلعه اش از بناهای قدیم است دو رشته قنات آباد دارد ، محصول

شتوی غله ، صیفی زرت و شلتوک ، اشجار نخل ، انبه . دوست خانوار جمعیت دارد .

یورمیچ - قلعه اش از بناهای قدیم ، آبش چشمه سار و مشتمل بر چهار چشمه

است . محصول شتوی غله صیفی زرت ، اشجار بیجز نخیلات چیزی ندارد . شکار صحرایی آهو و طیور تیهو دارد یک صد خانوار جمعیت دارد .

مسکوتان - دو قلعه مخروبه دارد آبش سه رشته قنات آباد است ، محصول

شتوی غله صیفی زرت عمل می آید .

اشجار نخیلات ، انار ، رز ، جمعیت که مذهب سنت جماعت دارند سیصد

خانوار است .

قنات جدید الاحداث بمپور

لدی قنات

کلان زهویه

کزه

یک رشته

قنات یک رشته یک چشمه هم دارد قنات یک رشته